

USNESENÍ

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudkyní JUDr. Petrou Venclovou, Ph.D., v právní věci

žalobce: **J. M.**

proti
žalovanému: **Ministerstvo obrany**
sídlem Tychonova 221/1, 160 00 Praha 6

v řízení o žalobě proti rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ze dne 19. 11. 1997, č. j. X/606 a proti sdělení Ministerstva obrany ze dne 12. 12. 2016, č. j. 12228/SD-15/28,

takto:

- I. Žaloba se v části směřující proti rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ze dne 19. 11. 1997, č. j. X/606 odmítá.
- II. Žaloba se v části směřující proti sdělení Ministerstva obrany ze dne 12. 12. 2016, č. j. 12228/SD-15/28 odmítá.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce podal dne 11. 5. 2020 k poštovní přepravě žalobu (zdejšímu soudu doručena dne 12. 5. 2020), kterou brojil proti rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ze dne 19. 11. 1997, č. j. X/606. V žalobě opakovaně vyslovil nesouhlas s tímto rozhodnutím, uvedl, že vyčerpal všechny možnosti vedoucí k dosažení spravedlivého a platným předpisům odpovídajícího postupu při stanovení výše svého starobního důchodu, a současně požádal soud o prověření správnosti postupu žalovaného. Žalobce polemizoval s právním názorem týkajícím se výše nároku na jeho důchod, jak jej zastává žalovaný, požádal o právní pomoc poskytovanou advokátem a dále požádal o prominutí soudních poplatků. Žalobce se přitom výslovně dožadoval určení, že „není toto rozhodnutí v souladu s právním řádem ČR k platnosti k danému dni, tj. k 26. 6. 1997.“ Dále žalobce uvedl, že „žaloba byla podána žalobcem byť po 23 letech, po právu.“ Tedy z obsahu žaloby lze uzavřít, že žalobce primárně požadoval soudní přezkum rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 11. 1997, č. j. X/606 dle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“). Žalovaným je dle § 69 s. ř. s. správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla. Působnost Vojenského úřadu sociálního zabezpečení přešla na Ministerstvo obrany, jak plyne z čl. VII bodu 8. zákona č. 250/2014 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o státní službě. Tímto ustanovením došlo ke změně § 110 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále též „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“)

tak, že s účinností od 1. 1. 2015 projednává žádosti o dávku vojáků z povolání a občanů, kteří byli vojáky z povolání, nebo jiných oprávněných orgán sociálního zabezpečení Ministerstva obrany namísto Vojenského úřadu sociálního zabezpečení. Působnost žalovaného v dané věci pak vyplývá i z § 9 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

2. Proti napadenému rozhodnutí bylo možno podat odvolání do 15 dnů od jeho doručení žalobci. Ze sdělení žalovaného ze dne 22. 5. 2020 i ze správního spisu, který si soud následně vyžádal, vyplývá, že žalobce toto rozhodnutí ze dne 19. 11. 1997 převzal dne 3. 12. 1997 a nepodal proti němu odvolání, rozhodnutí tak nabylo právní moci dne 19. 12. 1997 (ani žalobce pak v žalobě netvrdil, že by proti napadenému rozhodnutí podal včasné odvolání). Přitom ve správním soudnictví se lze domáhat ochrany jen po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zvláštní zákon (§ 5 s. ř. s.). Soudní přezkum správních rozhodnutí je totiž koncipován až jako následný prostředek ochrany subjektivně veřejných práv, který nemůže nahrazovat prostředky nacházející se uvnitř veřejné správy (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2020, č. j. 9 As 348/2018-42, bod 18, ze dne 9. 4. 2020, č. j. 7 Afs 570/2018-21, bod 12, či ze dne 12. 5. 2005, č. j. 2 Afs 98/2004-65, publ. pod č. 672/2005 Sb. NSS; rozsudky NSS jsou dostupné na www.nssoud.cz).
3. Žalobce řádný opravný prostředek (odvolání) nevyčerpal, a proto je jeho žaloba v části směřující proti rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ze dne 19. 11. 1997, č. j. X/606 nepřipustná dle § 68 písm. a) s. ř. s. Soudu tak nezbylo než žalobu v této části odmítnout z důvodu její nepřipustnosti dle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.
4. Dále z žaloby vyplynulo, že žalobce brojí proti výsledku řízení o jeho žádosti o přepočítání starobního důchodu na základě jeho žádosti ze dne 7. 12. 2016, která byla vyřízena jako nedůvodná písemným sdělením žalovaného ze dne 12. 12. 2016, č. j. 12228/SD-15/28; obě listiny doložil žalobce k žalobě. Postup žalovaného byl následně k podání žalobce ze dne 19. 1. 2017 přešetřen veřejnou ochránkyní práv, která neshledala v postupu žalovaného pochybení, jak je doloženo dopisem veřejné ochránkyně práv adresovaným žalobci ze dne 8. 9. 2017. Tedy z žaloby, z žalobcem doložených příloh ani z přípisu žalovaného nevyplývá, že by bylo v současnosti vedeno jakékoliv řízení ve věci důchodu žalobce. Žalobce ani takovou skutečnost netvrdil. Je však zjevné, že žalobce se domáhal přepočtu výše jeho starobního důchodu v tzv. řízení o změně důchodu podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále též „zákon o důchodovém pojištění“). Podle tohoto ustanovení platí, že zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí obdobně. Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení. Proti rozhodnutí žalovaného pak lze podat námitky dle § 88 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

5. Jak již uvedeno shora, ve věci žalobce došlo k vyřízení jeho žádosti sdělením žalovaného ze dne 12. 12. 2016, č. j. 12228/SD-15/28, v němž bylo žalobci objasněno, z jakých důvodů nelze výši starobního důchodu zvýšit. Toto sdělení hodnotí soud jako správní rozhodnutí, k jehož vydání byl žalovaný povinen podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Obecná ustanovení pro řízení o přiznání důchodového nároku jsou upravena ve správním řádu, neboť řízení ve věcech důchodového pojištění je druhem správního řízení s podpůrnou platností obecných předpisů o správním řízení. Ustanovení § 67 odst. 1 správního řádu přitom definuje správní rozhodnutí jakožto akt, jímž správní orgán v určité věci zakládá, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určité osoby nebo v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva či povinnosti (ne)má nebo v zákonem stanovených případech rozhoduje o procesních otázkách. Jde tedy o výrok autoritativní aplikace správního práva. Soud v dané věci musel zvážit, zda uvedené sdělení naplňuje materiální znaky rozhodnutí dle § 65 odst. 1 s. ř. s. ve smyslu jeho účinků na právní sféru žalobce, tj. zda autoritativně zakládá, mění, ruší nebo určuje práva a povinnosti, přičemž vzal v potaz i to, zda sdělení naplňovalo základní formální znaky rozhodnutí stanovené v § 68 správního řádu. Z hlediska materiálních znaků rozhodnutí lze konstatovat, že sdělením bylo autoritativně určeno, že žalobcem uvedené skutečnosti nezakládají důvod pro změnu výše starobního důchodu. Z hlediska splnění základních formálních náležitostí pak je podstatné, že toto sdělení je výstupem řízení o žalobcově žádosti o změnu důchodu (přepočtení výše starobního důchodu) podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, tedy byl zde dán alespoň minimálně formalizovaný postup pro vydání rozhodnutí (k tomu viz rozhodnutí rozšířeného senátu NSS č. j. 6 Afs 270/2015-48, bod 58). Ze sdělení je přitom zřejmé, že se jednalo o individuální správní akt, neboť sdělení jednoznačně směřovalo k žalobci jako k adresátovi (k této podmínce rozhodnutí viz usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 7 Aps 3/2008-98, bod 19), přičemž je ze sdělení seznatelný výrok rozhodnutí, když žalobcově žádosti nebylo vyhověno, a rovněž zde je obsaženo odůvodnění v podobě uvedení konkrétního výpočtu výše starobního důchodu včetně uvedení použité právní úpravy. Naproti tomu ve sdělení absentovalo poučení o námitkách, avšak na takový případ absence poučení o opravném prostředku ve správním rozhodnutí právní úprava pamatuje. Bylo tak namísto aplikovat obdobně ustanovení § 83 odst. 2 správního řádu, podle kterého, chybí-li poučení o odvolání, činí lhůta k podání odvolání 90 dní od oznámení rozhodnutí. Tedy soud dospěl k závěru, že uvedené sdělení je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., neboť naplňuje materiální znaky rozhodnutí a dále proto, že obsahuje základní formální náležitosti rozhodnutí, vyjma poučení o opravném prostředku.
6. Ze správního spisu přitom plyne, že žalobci bylo uvedené sdělení (rozhodnutí) doručeno dne 20. 12. 2016. I z podání veřejné ochránkyně práv ze dne 19. 1. 2017 je nepochybné, že žalobce byl s obsahem uvedeného sdělení (rozhodnutí) seznámen. Žalobce však námitky proti uvedenému sdělení (rozhodnutí) nepodal, to žalobce ani netvrdí. Proto je žaloba i v části směřující proti sdělení (rozhodnutí) ze dne 12. 12. 2016, č. j. 12228/SD-15/28 nepřipustná dle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. a) s. ř. s., tedy je nepřipustná pro nevyčerpání řádných opravných prostředků v řízení před správním orgánem.
7. Uvedené však nebrání žalobci v tom, aby uplatnil novou žádost o změnu důchodu podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, v níž uplatní veškeré rozhodné okolnosti, a aby případně po vydání rozhodnutí o námitkách proti negativnímu rozhodnutí správního orgánu prvního stupně podal žalobu podle § 65 a násl. s. ř. s. Je totiž třeba připomenout, že negativní rozhodnutí ve věci žádosti žalobce nevytváří

překážku řízení v podobě věci pravomocně rozhodnuté, jak vyslovil např. v nedávné době Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 752/18 ze dne 22. 1. 2018: „Současný správní řád upravuje institut překážky věci pravomocně rozhodnuté (§ 48 odst. 2) a v souladu s dlouhodobou právní doktrínou i soudní praxí jej výslovně spojuje toliko s rozhodnutími pozitivními, a nikoli s rozhodnutími negativními, jimiž správní orgán zamítl žádost či návrh účastníka řízení. Za této situace nelze judikatorně nad rámec zákonné úpravy rozšířit použití této překážky správního řízení i na věci, v nichž dříve došlo k zamítnutí téhož návrhu či žádosti účastníka řízení. Takový postup by znamenal nepřípustné omezení přístupu účastníka k právním prostředkům ochrany jeho práv či zájmů, které jde zřejmě nad rámec zákona, respektive proti zákonu, a tedy by zakládal porušení práva na soudní a jinou právní ochranu zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny.“

8. Dále platí, že žalobce za stanovených podmínek může podat žádost o odstranění tvrdomi předpisů o sociálním zabezpečení, o které rozhoduje ministr obrany (§ 9 odst. 3 a § 106 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení).
9. Krajský soud nepřehlédl žádost žalobce ze dne 7. 2. 2018 a sdělení žalovaného ze dne 27. 2. 2018, č. j. X/606-20/2018-7542, jež se nacházejí ve správním spisu. Tyto dokumenty se však netýkají nároku žalobce na důchod, nýbrž doplatků dávek, které měly žalobci náležet v souvislosti s jeho propuštěním ze služebního poměru vojáka z povolání v roce 1971 a v souvislosti s mimosoudní rehabilitací v roce 1991 (platové vyrovnání, odchodné), a tudíž pro posouzení přípustnosti žaloby, kdy žalobce zjevně brojí proti výši starobního důchodu, nejsou relevantní. Okolnost, že se žalobce žalobou domáhal přezkumu právě zákonnosti výše jeho starobního důchodu, vyplývá i z jeho podání ze dne 25. 2. 2020, které je založeno ve správním spise, neboť v něm žalobce upozorňuje na podání žaloby „ve věci výpočtu starobního důchodu.“
10. Krajský soud se dále zabýval otázkou, zda bylo namístě poučit žalobce o možnosti změnit žalobu. Stávající judikatura Nejvyššího správního soudu totiž vyžaduje, aby za určitých okolností správní soud upozornil žalobce na nutnost úpravy žaloby a umožnil mu úpravu provést (viz například výčet judikatury obsažený v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2019, č. j. 1 Azs 305/2019-25, bod 23). Vzhledem k tomu, že před žalovaným v současnosti neprobíhá jakékoliv řízení ve věci důchodu žalobce, stejně tak ze správního spisu nelze mít za to, že by žalobce dal další podnět k zahájení správního řízení ve věci starobního důchodu, nepoučoval soud žalobce o možnosti změnit žalobu. Případná žaloba na ochranu před nečinností správního orgánu či na ochranu proti nezákonnému zásahu správního orgánu ve věci starobního důchodu by totiž z těchto důvodů nemohla být úspěšná.
11. Jelikož žaloba byla zjevně neúspěšná (musela být odmítnuta), soud neustanovil žalobci právního zástupce dle § 35 odst. 10 s. ř. s. Již samotný závěr o zjevné neúspěšnosti žaloby totiž stačí pro to, aby soud právního zástupce žalobci neustanovil (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 8. 2019, č. j. 8 As 153/2019-39, bod 11, či ze dne 27. 3. 2020, č. j. 5 As 17/2020-15, bod 15). Žádostí žalobce o osvobození od soudních poplatků se pak soud nezabýval, neboť toto řízení je osvobozeno od soudních poplatků ze zákona dle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.
12. Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s., kde je stanoveno, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům řízení.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Pardubice 29. června 2020

JUDr. Petra Venclová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně